

Lina Samuelsson, Daniel Brodén, Jonas Ingvarsson
och Aram Karimi

Barnlitteraturkritikens ordning

Recensioner av barnlitteratur i svenska dagstidningar
och bloggar 2006 och 2016

The Order of Children's Literature Criticism: Book Reviews of Children's Literature in Swedish Newspapers and Blogs in 2006 and 2016

Abstract: Based on computational analyses of book reviews of children's literature in relation to other literary criticism from the years 2006 and 2016 in daily press and book blogs, this study examines the discursive order of children's book reviews. The study is inspired by the analytical model employed by Lina Samuelsson in Kritikens ordning (2013). Specifically we focus on the characteristics of children's book criticism and questions whether it differs from other literary reviews, and if so, how. The article identifies several essential features present in children's book reviews, and discusses possible differences between reviews in the daily press and those on book blogs. We conclude that our mixed-methods approach – "computational" combined with "traditional" – allows us to highlight both similarities and differences between children's literature criticism and literary criticism in general, and that there is value in examining children's book reviewing from both digital and traditional perspectives.

Keywords: literary criticism, children's literature, discourse analysis, digital humanities, mixed methods, children's literature reviews

©2025 L. Samuelsson, D. Brodén, J. Ingvarsson, A. Karimi. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons CC BY 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), permitting all use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. Any included images may be published under different terms. Please see image captions for copyright details. Citation: *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning/Barnboken: Journal of Children's Literature Research*, Vol. 48, 2025 <http://dx.doi.org/10.14811/clr.v48.981>

”Köpråd i stället för kritik” (Forser, ”Litteraturkritik” 123). Så sammanfattar Tomas Forser hela barnbokskritiksgenren i början av 1970-talet i ”Litteraturkritik som julklapptips” (1972). Samtidigt som Forser noterar att en mer seriös litteraturbevakning verkar växa fram vid tidpunkten, framhåller han att barnlitteraturkritiken historiskt sett haft en speciell ställning i förhållande till övrig dagskritik (123). Lena Kåreland konstaterar i sin tur att barnlitteraturen i viss utsträckning varit sammanvävd med övriga recensioner i vissa tidningar, men ofta behandlats separat vid särskilda tidpunkter på året, på separata sidor eller av specialiserade kritiker (*Gurli* 12–14).

Forsers och Kårelands studier är viktiga bidrag till den begränsade forskningen om svensk barnlitteraturkritik och genren har ofta exkluderats i den bredare kritikforskningen (exempelvis Forser, *Kritik*; Rydén).¹ Ett undantag är Lina Samuelssons studie *Kritikens ordning* (2013) där ett representativt urval av recensioner i dagstidningar och tidskrifter åren 1906, 1956 och 2006 analyseras, och även barnböcker och barnbokskritiker ingår. I forskningsprojektet *Kritikens nya ordning* (hädanefter KNO, Riksbankens jubileumsfond 2020–2025) utforskar vi möjligheten att utveckla Samuelssons analys och historieskrivning genom en syntes av traditionella och datadrivna litteraturvetenskapliga metoder (se Ingvarsson et al.), och syftet med föreliggande artikel är att analysera förhållandet mellan barnlitteraturkritiken och övriga recensioner som samlats in inom ramen för såväl Samuelssons avhandling som KNO. Genom att kombinera metoderna från de bägge projekten (*Kritikens ordning* och KNO), använder vi foucauldiansk diskursanalys, datadriven textanalys och datavisualisering för att närma oss frågan om, och i så fall hur, barnbokskritiken utmärker sig i förhållande till övrig kritik. Alltså: är ”den kritiska ordningen” densamma i barnlitteraturkritiken som i den övriga litteraturkritiken, eller går det att urskilja en annan ordning?

Ramverk, urval och material

Vid insamling av material för KNO har vi utgått från de principer som var vägledande för den ursprungliga studien. I *Kritikens ordning* ingick för varje studerat år anmälningar i tolv dagstidningar och två eller tre tidskrifter, och för 2006 även recensioner i radio och tv utifrån tanken att kritiken skulle undersökas i de medier den vid tidpunkten förmedlades genom. För ett mer hanterligt urval avgränsades omfånget i vissa forum och medier till kortare perioder under året (Samuelsson 13). För KNO har ambitionen i stället

varit att med utgångspunkt från de digitaliserade samlingarna hos Kungliga biblioteket (KB) undersöka all tillgänglig textdata för de åt Samuelsson studerat. Gällande år 2006 är dock bara fyra av de tolv dagstidningarna som ingick i *Kritikens ordning* digitaliserade av KB och därmed tillgängliga för dataanalys genom dess forskningsinfrastruktur KB-labb. För KNO har därför alla recensioner i dessa fyra tidningar – *Dagens Nyheter*, *Svenska Dagbladet*, *Aftonbladet* och *Expressen* – samlats in, samt samtliga recensioner från år 2016 i elva av de dagstidningar som ingick i *Kritikens ordning* 2006.² Detta för att spegla ett större urval av dagstidningskritik än tillgången på textdata från 2006 möjliggör, samt kunna undersöka eventuella förändringar i kritiken tio år efter det sista undersökta året i den ursprungliga studien.

Föreliggande artikel bygger på detta material, kompletterat med ett urval av bloggar. Gemensamt för såväl det ursprungliga projektet som KNO har varit ambitionen att undersöka ett urval av bokrecensioner i de olika forum där de förekom under respektive år. Härigenom blev även bokbloggen ett forum som behövde representeras 2016 eftersom den kommit att utgöra en väsentlig arena för litteraturkritik, och inte minst barnlitteraturkritik. Vi valde sålunda ut tre bokbloggar som var framträdande vid den här tiden, antingen genom sin storlek eller sin status: *Bokhora*, *Bernur* och *Dagens bok*.³

Vi har analyserat materialet med en kombination av datadrivna metoder och traditionell närläsning. Den datadrivna distansläsningen är baserad på alla tillgängliga recensioner av skönlitteratur från 2006 och 2016 samt bloggarna, totalt cirka 860 recensioner av barnlitteratur och cirka 6 300 recensioner av övrig skönlitteratur (se avsnittet "Datavisualiseringar" nedan).⁴ Dessa utgör en alltför stor textmängd för att kunna närläsas och därför har ett mindre urval från 2006 och 2016 valts ut, enligt samma principer som i *Kritikens ordning*.⁵ Den traditionella närläsningen, i avsnittet "Diskursanalys", bygger därför på ett material bestående av 53 dagstidningsrecensioner av barnlitteratur från en höst- respektive vårvecka 2006 och 2016, och de 32 recensionerna av barnlitteratur i bokbloggarna som nämnts ovan (se bilaga 1).

Historisk tillbakablick

I Sverige har barnlitteraturkritiken i mångt och mycket följt den övriga kritiken i spåren. Bland 1700-talets mer sporadiska anmälningsverksamhet förekommer också barnlitteraturrecensioner och när kritiken institutionaliseras i dagspressen på slutet av 1800-talet blir det också starten för en mer systematisk barnboksbevakning,

om än under lång tid beroende av vilket intresse som fanns hos enskilda kritiker eller organ (Kåreland, *Gurli* 12–17, 28–32). Kritiken är under den här tiden, och en bra bit in på 1900-talet, tydligt underställd pedagogiska krav som inte finns i annan recensionsverksamhet och verken bedöms ofta utifrån moraliska aspekter (Kåreland, *Gurli* 37–38).

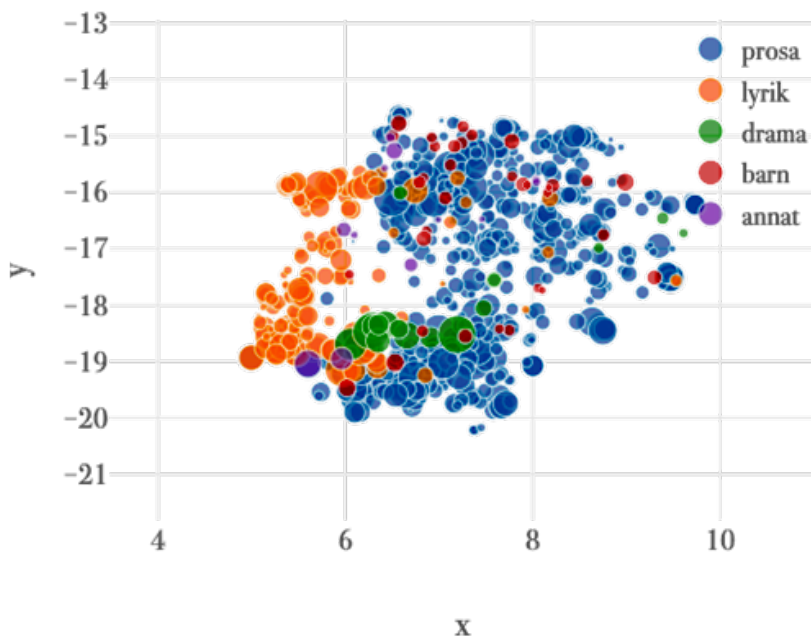
Forser karaktäriserar, som vi såg ovan, barnbokskritiken fram till 1960-talets slut som mallskriven och i första hand konsumentupplysande: "Där saknades ofta varje försök till kritisk utvärdering av de livshållningar, de världsbilder som barnlitteraturen förmedlade" (Forser, "Litteraturkritik" 122). De värderingar som uttrycks baseras, enligt Forser, ofta på kritikernas egna känsloupplevelser och utvecklas inte i något kritiskt resonemang. Kategoriseringar och ställningstaganden görs kortfattat och uttrycks som självklarheter, exempelvis "en mycket nyttig bok" (130).

Just konsumtionsaspekten förstärks också av det faktum att barnboksrecensionerna under lång tid främst förekom i juletid, och då oftast i form av samlingsrecensioner med "[e]n summarisk dom på några rader per bok" (123–126). Denna bild återkommer även i Lena Kjersén Edmans studie över mottagandet av barn- och ungdomslitteratur i sex dagstidningar åren 1967–1974, där hon också konstaterar att barnlitteraturen länge inte togs på samma allvar som övrig skönlitteratur. I debattboken *Skräpkultur åt barnen* (1968) beskriver Gunila Ambjörnsson hur barnboksrecensenter inte avkrävs andra meriter än att själva ha barn (43). Men mot slutet på 1960-talet får genren en statushöjning och blir inte längre bara en "angelägenhet för småbarnsmammor" (Kjersén Edman 120; se även Kåreland, *Inga gåborts-föremål* 27–30). Först nu kan man, enligt Forser, tala om en "barnbokskritik som tar sin uppgift på allvar. Läsaren får en diskussion i sak och slipper nöja sig med enbart betygsättning. Recensenterna har tvingat till sig större utrymme och då och då använder kritikern hela artikeln till en enda bok" (Forser, "Litteraturkritik" 133). Utrymmet och intresset för barnbokskritik växer under 1980-talet med en allt större kritikerkår dedikerad uppgiften och även om samlingsrecensioner fortsätter att vara vanliga recenseras barnböcker också ofta separat i exempelvis *Dagens Nyheter* och *Aftonbladet* (Druker 609).

Datavisualiseringar

I delstudier inom KNO har vi analyserat hur recensionerna i *Kritikens ordning* förhåller sig till varandra med avseende på språklig likhet på ord- respektive meningsnivå (Brodén et al., "Visualization";

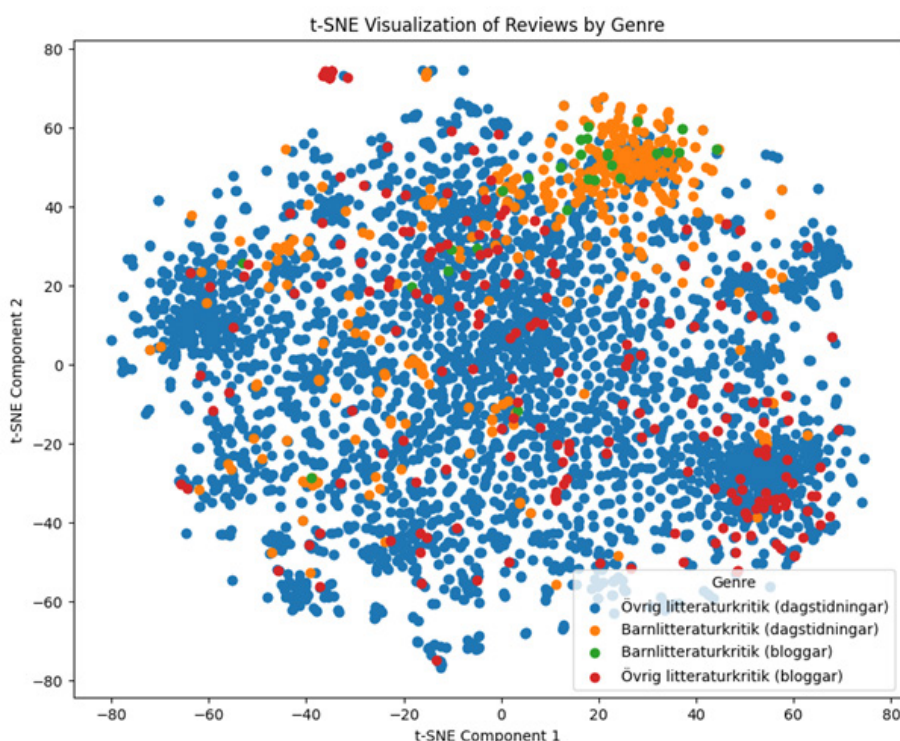
Samuelsson et al.). I dessa datavisualiseringar framkom att recensionerna av barnlitteratur syntes påfallande disparata, medan övrig prosa och lyrik grupperade sig i relativt sammanhållna kluster när materialet sorterades efter "genre", vilket visas i figur 1. En sannolik förklaring till detta menade vi var att "barnlitteratur" ter sig som en trubbig benämning på en påfallande heterogen genre, eftersom en "barnbok" kan vara såväl en roman som en bilderbok, en pjäs eller ett verk på vers. Detta gav också stöd åt Samuelssons läsning i *Kritikens ordning* av barnlitteraturkritiken som integrerad med den övriga kritiken (Samuelsson et al. 342).⁶

Figur 1. De 700 recensionerna som utgjorde underlag för studien i *Kritikens ordning*, här ordnade efter "Genre". Barnlitteraturen (röda prickar) är betydligt mer utspridd än recensioner av till exempel prosa (blå) och lyrik (brandgul). Källa: dh.gu.se/kno (juni 2024).

För denna studie ville vi därför genomföra nya datadrivna analyser av det större materialet bestående av recensioner från 2006 och 2016 insamlade inom ramen för KNO för att vidare utforska hur barnboksrecensionerna skiljer sig från eller liknar övriga recensioner av skönlitteratur. Medan den föregående metoden som vi använde för datavisualiseringen av materialet i *Kritikens ordning* byggde på runt 700 recensioner är vår nya analys baserad på drygt 7 000. I och med att vi härigenom har en tillräckligt stor textmängd för att kunna

genomföra mer komplexa analyser av textlikhet har vi jämfört recensionernas textlikhet genom så kallad djupinlärningsmetod och en stor språkmodell från Kungliga bibliotekets forskningsinfrastruktur KB-labb, KB-BERT (se Malmsten, Börjeson och Haffenden). Medan datavisualiseringen i figur 1 byggde på likhet på ordnivå jämförs texterna här i stället med hjälp av en stor språkmodell tränad på svensk text.⁷ Genom denna metod relateras texterna till varandra utifrån många fler dimensioner än enbart vilka ord som förekommer (exempelvis tas också hänsyn till var i texten och i vilken kontext de används). Samtidigt har denna metod nackdelen, i jämförelse med vår tidigare analys, att *vad* som egentligen avgör en texts placering blir så komplext att språkmodellen kan sägas utgöra en "svart låda" med begränsad insyn.⁸ Givet det tyckte vi ändå att det kunde vara intressant att undersöka hur barnlitteraturkritiken placeras i relation till en större mängd recensioner, och detta utifrån den mer avancerade jämförelse av textlikhet som analyser utifrån stora språkmodeller erbjuder. Resultatet presenteras genom en visualisering av texternas placering i relation till varandra i figur 2.

Figur 2. Visualisering av recensionerna 2006 och 2016 beroende på om de är av barnlitteratur eller inte och med bloggar särskilt markerade.

Denna visualisering visar att barnlitteraturrecensionerna, i större grad än vår tidigare modell med det mindre materialet (figur 1) visat, grupperar sig tillsammans (det brandgul-gröna klustret i övre högra hörnet) vilket tyder på att det finns betydande likheter hos den här texttypen. Analysmodellen tillåter oss däremot inte att säga vilka de är.

Vid en tvådimensionell visualisering behöver man också vara medveten om att den verkliga placeringen av texterna är multidimensionell. Koordinaten hos en text kan alltså inte med exakthet utläsas på kartan. En fördel med vår mindre modell (figur 1) var att vi där kunde lokalisera varje specifik text och få dess exakta, eller "reella", placering, medan den här, betydligt större modellen inte ger oss sådana möjligheter. Å andra sidan har vi i stället en betydligt större textmängd och det faktum att det också finns många barnlitteraturrecensioner placerade utanför det ovan nämnda klustret pekar på att det även inom den här kategorin finns en heterogenitet (vi ser brandgula och gröna prickar över hela kartan), precis som vi kunde se i vår föregående modell. Enligt datavisualiseringen i figur 2 finns det inte heller några uppenbara skillnader mellan bloggtexterna (gröna och röda prickar) och dagstidningskritiken.

Således pekar våra datadrivna analyser delvis i olika riktningar. Utifrån visualiseringen av materialet i *Kritikens ordning* drog vi slutsatsen att det fanns färre genremässiga likheter mellan barnboksrecensionerna än det fanns olikheter (se Samuelsson et al. 342), medan våra nya analyser uppmärksammar att barnboksrecensioner samtidigt verkar ha särskilda drag som gör att många av dem placeras nära varandra.

En återkommande kritik mot användandet av datadrivna metoder inom litteraturvetenskapen är att data, tabeller och grafer riskerar att uppfattas som "neutrala" och "sanna" i positivistisk mening, när resultaten, som litteraturforskaren Katherine Bode påpekar, i själva verket måste tolkas och sättas in i en mediespecifik och historisk kontext (Bode 24; se också Guldi 1–14). Vi ser det därför som en viktig uppgift att varva datadrivna och mer traditionella analyser för att få kompletterande perspektiv på ett och samma material – en växelverkan mellan olika metoder som kan ge ett rikare perspektiv på "den kritiska ordningen" och bidra med kritisk komplexitet.

Nästa steg i föreliggande analys blir därför att göra nya läsningar av barnboksrecensionerna i vårt urval från 2006 och 2016 (totalt 85 recensioner) med utgångspunkt i samma typ av diskursanalys som i *Kritikens ordning*. Denna gång för att uppmärksamma i vilken mån de liknar eller skiljer sig från den övriga kritiken snarare än att, som

i *Kritikens ordning*, läsa dem som en del av den kritiska diskursen som helhet.

Diskursanalys

I det följande tar vi som utgångspunkt de diskursanalytiska läsningar som genomfördes i *Kritikens ordning*. I den ursprungliga studien uppmärksammades, i olika avsnitt, kritikerns förhållningssätt till verket respektive författaren: värderingskriterier, retorik, samt ideologiska och estetiska normer (se Samuelsson 12). Dessa motsvaras i denna studie av avsnitten "Den ställföreträdande läsaren", "Den frånvarande författaren", "Auktoritära omdömen" och "Estetik, politik och didaktik".

Den ställföreträdande läsaren

Den påtagligt närvarande och uttalat personliga kritikern skrivs i *Kritikens ordning* fram som kännetecknande för litteraturkritiken på 2000-talet (Samuelsson 125), och ordet "jag" är också ett av de som en tidigare utförd ordfrekvensanalys visat som överrepresenterat 2006 jämfört med 1906 och 1956 (Ingvarsson et al. 231). Men tittar vi på barnlitteraturkritiken för 2006 och 2016, speciellt i dagspressen, noterar vi ett betydligt mer nedtonat kritikersubjekt.

I dagspresskritiken av barnlitteraturen förekommer det i vårt urval ytterst sällan några kommentarer om vem läsaren är eller hur lässituationen ser ut. I de fall det gör det är det just i relation till den målgrupp som är de förväntade läsarna, barn och unga. Som ett exempel kan nämnas recensionen av *Kompis-krocken* (2005) av Carina Wilke där det ingår "ett litet spel, där de kompiskrockande flickorna får byta värld och sceneri under spelets gång" och där kritikern ger sitt omdöme om hur väl det fungerat:

Nu är inte spelet så vansinnigt avancerat och jag har svårt att se hur spelets lärdom om att förutsättningarna är så jätteolika kan trummas hem, om man inte läser boken tillsammans med barnet samtidigt. Och då blir det riktigt rörigt. I alla fall för den här stackars föräldern. (Palmkvist)

Ett annat exempel är när *Uppsala Nya Tidning* ska ta sig an Thomas Halling och Eva Erikssons bilderbok *Det var tur!/Det var synd!* (2005), som kan läsas från två håll, där recensenten skriver att hon inte blir "riktigt vän med detta att vända boken" (Ehn). I dagspresskritiken är annars jämförelsevis det mest personliga vi får veta om recensen-

terna att en av dem bor i Lund och som sådan är "särskilt förtjust i den naturtrogna och realistiska men ändå kärleksfulla och poetiska beskrivningen av min stad" (Tornborg).

Men dessa iakttagelser får betraktas som undantag, generellt iakttar vi ett mer nedtonat kritikersubjekt i relation till den övriga kritiken 2006 och 2016. Detta kan relateras till att barnlitteraturkritiker till skillnad från andra kritiker har en *ställföreträdande* roll – de är inte den egentliga målgruppen och ser sig kanske därför inte som särskilt intressanta i relation till det lästa. Den ställföreträdande rollen synliggörs emellanåt genom att kritikern låter lässituationen framträda: "Vilka som rånade och varför listade mitt lässällskap ut på ett tidigt stadium", konstaterar en recensent om en barndeckare (Frieberg, "Marsvinsdrömmar"). Det är också vanligt med resonemang om vilken potential som finns att nå den tänkta målgruppen (se t. ex. Thornburn), som när kritikern från *Helsingborgs Dagblad* skriver om Nigel Hintons *Gangsterbröder* (2006) och beklagar att författaren inte tar:

de förmodade läsarna från 15 år på allvar och verkar ofta skriva för en betydligt yngre läsekrets. De hade i sin tur aldrig kunnat relatera till romanens ingredienser som svartsjuka, hat, våld och narkotika. Att gå på djupet klarar 16-åringar alldeles utmärkt, de behöver inte en roman på 100 sidor som spänner över tio år och där den ena känslostormen efter den andra redogörs kortfattat och där en hierarkisk ungdomsordning råder även i vuxen ålder. (Broddesson)

Här är själva åldersindelningen, som ofta görs av förlag och bokhandlare, alltså central för bedömningen. Resonemang om vad som passar vissa åldrar att läsa har också varit vanliga i barnlitteraturkritiken historiskt och ger barnlitteraturkritiken en didaktisk prägel som övrig kritik i stort saknar (Kåreland, *Gurli* 78). I många recensioner finns också information om vilka som är den tänkta målgruppen, som "för den som är mellan sju och nio" (Frieberg, "Kapitelbok"), eller varningar som "på grund av en hel del otäcka scener är det inte läsning för alltför unga fantasyfans" (Tammerman, "Spännande fantasy").

Den kritiker som i *Kritikens ordning* skrivs fram som typisk för litteraturkritiken 2006 är ofta en läsare som berörs, känner igen sig eller har behov av att spela med öppna kort om vem man är (Samuelsson 127). Denna läsare är alltså inte lika vanlig i barnlitteraturkritiken, vilket är rimligt med tanke på den speciella distans mellan den vuxna läsaren och det barnlitterära verket som utmärker barnlitteraturen i sig och därmed också barnlitteraturkritiken (Nikolajeva 27–28; Hambro 182–183; Åkerström 78). Inte någon av

dagspressrecensionerna är skrivna av barn, även om sådant annars kan förekomma på speciella barn/ung-sidor.

I bloggrecensionerna kan man däremot notera att kritikerna, helt i enlighet med formatets konventioner, är betydligt mer framträdande och personliga i sina inlägg. I *Dagens bok* skriver en av recensionerna om en ungdomsbok:

Ingen normal står i regnet och sjunger har legat på nattduksbordet i veckor innan jag till slut fick tid att läsa den. Efter att ha börjat räckte dock boken inte mer än någon timme. Förväntningarna som ändå var höga sedan debuten stod knappast i vägen för läsupplevelsen; de besannades med extra allt. (Eliasson, "I toppen")

Här känner vi igen den position som i *Kritikens ordning* kallades "läsaren som värderingskriterium" (Samuelsson 134), där kritikern använder sin egen lässituation och sina ibland rent fysiska reaktioner på det lästa som utgångspunkt för värderingen av verket. Än mer personligt detaljerad är den bloggare på samma forum som skriver om Becky Albertallis ungdomsroman *Bara tre ord* (2016):

Jag kan lika gärna erkänna det på en gång, eftersom det ändå kommer att märkas tydligt på sättet jag skriver om *Bara tre ord*: Jag älskar den här boken. Jag läste den under en flygresa, och sedan tillbringade jag hela semesterhelgen med att prata om den. (Jag kanske borde ta tillfället i akt och be mina medresenärer om ursäkt, men vid närmare eftertanke... *hörrni, ska ni inte läsa den här fantastiska boken snart?!).* Så fort jag kom hem läste jag den en gång till. Vid ett tillfälle i läsningen blev jag så uppfylld och glad av Becky Albertallis skickliga och mästerliga karaktärer att jag behövde ta en paus och helt enkelt krama boken. (Collmar)

Här är distansen mellan kritiker och verk liten, vilket kulminerar i det fysiska uttrycket för kritikerns engagemang – att bokstavligen trycka boken till sitt bröst. Även bloggkollektivet *Bokhora* skriver om framför allt ungdomslitteratur och det som ibland kategoriseras som "young adult"/"ung vuxen" utan att inta en ställföreträdande roll. Julie Buxbaums *Tell Me Three Things* (2016) beskrivs i en recension som "verkligen en perfekt feelgood-YA", som kritikern blir "helt kär i" och får denne att vilja "skriva fan fiction för det får inte vara sluuuut, det måste komma meeeer!" (Lindbäck, "Tell"; se även Karlsson, "Kraften"; Lindbäck, "M").

Det personliga tilltalet är en av de saker som påtalats som kännetecknande för bloggekritiken (Murray 125), och det kan vara ett skäl

till den skillnad som här noteras mellan denna och dagspresskritiken. Bokbloggare, som *Bokhora*-kollektivet, har också profilerat sig som uttalat personliga (Steiner 487). Ett typiskt kännetecken för bloggkri-tiken i vårt studerade material är att utgå från något i det lästa verket och låta det föranleda ganska långa personliga reflektioner som inte nödvändigtvis behöver ha särskilt mycket med litteraturen att göra. Ett exempel är blogginlägget om Eva Lindströms bilderbok *Musse* (2016) som handlar om en hund och där recensenten skriver "att den är jättefin och gör mig varm i hjärtat. Kanske för att jag också har älskat en hund" (Karlsson, "Musse"). Den delen utvecklas sedan i ett stycke som inte relaterar till bilderboken i sig: "Jag älskade en hund som hade popcorn tassar och en andedräkt som fick mig att vända bort ansiktet. Vi gick sakta och stannade var tredje meter. Det är elva år sedan han dog men kärleken känns i bröstet fortfarande."

Även om *Bokhora*-kollektivet kommenterar vad de läser för sina egna barn eller i skolklasser där de undervisar (minst en av dem är lärare) har de också en uttalad idé om att även vuxna kan och bör läsa barnböcker (se t. ex. Karlsson, "Musse", "Noel", "Kristina", "Bad-bomber"). "Ibland önskar jag att ni vuxna läste fler bilderböcker utan barnsällskap eller barnalibi", skriver en av bloggarna i en recension av Sara Bergmark Elfgren och Maria Fröhlichs *Just nu har vi varandra* (2015). "Jag får ut så himla mycket av att läsa bilderböcker. Inte av alla, men jag har läst många himla bra genom åren" (Karlsson, "Just nu"; se även Karlsson, "Högläsningstips"). Det gör också att även småbarns- och pekböcker kan bedömas av *Bokhora* med dem själva som måttstock, och de inslagen i bloggrecensionerna kopp-las inte sällan till ytterligare något som utmärker just dessa inlägg gentemot dagspresskritiken av barnlitteratur: de skriver gärna om själva lässituationen, om var böckerna finns - "mina bokhyllor får plats i en möblerbar hall - lyckan är stor att inte behöva ha böckerna i sovrummet längre" (Karlsson, "Dream") - och exakt när de läste dem. De uppmanar inte sällan också explicit till köp och lån - "[f]ör Stockholms-läsare: den finns på bibblan. Snart. Ska bara bläddra lite mer innan jag lämnar tillbaka" (Lindbäck, "Tell") - på ett sätt som inte förekommer i dagstidningsurvalet. Det gör att *Bokhoras* läsningar har ett fokus på konsumtion som Maria Lassén-Seger påpekat är viktigt att den professionella barnlitteraturkritiken värnar sig mot eftersom dess uppdrag "går bortom konsumentupp-lysning och läsfrämjari" (33). På sätt och vis är sålunda bloggkri-tiken tillbaka till den "konsumentupplysning", och emellanåt frånvaro av kritisk analys, som Forser kritiserade redan på 1960-talet, om än i mer expressiva ordalag.

Den frånvarande författaren

Det intresse för "personer" som i *Kritikens ordning* sågs som kännetecknande för kritiken 2006 kom också till uttryck genom att beskrivningar av och diskussioner om författaren och dennes liv (inte minst i relation till det som skildrades i fiktionen) fick mycket utrymme i recensionerna (Samuelsson 129–133). I barnboks-kritiken kan man däremot notera att information om författaren är mycket knapphändig, och när den väl finns med är den av närmast encyklopedisk karaktär, snarare än personligt biografisk:

Hennes första bok publicerades när hon var endast 15 år gammal. Sedan dess har den prisbelönta australiensiska författaren Sonya Hartnett, född 1968, gett ut en strid ström av böcker som rör sig i gränslandet mellan ungdoms- och vuxenlitteratur. Hon har vunnit flera priser och utmärkelser, bland annat för "Skuggan av den randiga vargen", som kom ut i svensk översättning 2004. (Aobadia; se även Ahlander; Eliasson, "I toppen"; Nilsson, "Böcker"; Johansson; Wahlström).

Eller som med en mindre känd författare:

Håkan Lindquist har tidigare skrivit två ungdomsromaner, samt en roman för vuxna. Han är översatt till många språk och har i år debuterat som librettoförfattare till den nyskrivna operan William med urpremiär på Vadstenaakademin. (Ekenbjörn, "Ungt flyktningliv")

Den här typen av information verkar kritikerna redovisa snarare än resonera om i relation till det recenserade verket och ingenting antyder att kritikerna skulle vara närmare bekanta med Lindquists eller Hartnetts författarskap.

Att diskutera vad som är "sant" eller vad som har eller inte har en biografisk förlaga var enligt *Kritikens ordning* vanligt i kritiken 2006 (Samuelsson 131), men det förefaller inte finnas i barnlitteraturkritiken – inte på ett enda ställe i vårt material förekommer spekulationer kring relationen mellan fiktion och verklighet, vare sig i bloggar eller dagskritik. En tänkbar förklaring kan vara att kritikerna upplever att just därför att det är barnlitteratur är distansen mellan författaren och de litterära karaktärerna större, vilket gör den eventuella biografiska kopplingen mindre relevant. Frågan om "vem författaren är", och från vilken position denne skriver framstår helt enkelt som mindre viktig i barnlitteraturkritiken än i övrig kritik.

De personer som i stället får mer utrymme är de litterära karaktärerna, och här finns det i stället likheter att notera med recensions-

genren 1906 som den beskrevs i *Kritikens ordning*. Största utrymmet i recensionerna vid denna tid upptogs av handlingsreferat, som ofta utgick från huvudpersonen och vem och hur denne "är" (Samuelsson 35–36). På samma vis förefaller det för barnboksrecensenterna i vårt urval från 2006 och 2016 viktigt att de fiktiva karaktärerna är levandegjorda och trovärdiga. En ungdomsroman hade behövt "mer gå under huden på huvudpersonerna" (Gäre), och om en annan författare kan det heta att om denne hade "skrivit mer engagerande" hade läsaren lärt känna karaktärerna bättre och "kanske hade vi även känt för dem" (Broddesson; se även Palmaer; Brylla). Levande karaktärer hyllas också i bloggarna, som i fallet med Sara Ohlssons *Ingen normal står i regnet och sjunger* (2016): "Relationerna dem emellan beskrivs med sådan träffsäkerhet att man kan tro att hon sett in i ens eget liv" (Eliasson, "I toppen"; se även Collmar). Att karaktärerna är lätta att tycka om betonas, men om de är "skissiga", som en av *Bokhoras* skribenter kallar det, eller inte tillräckligt intressanta, är det en stor brist (se Karlsson, "Kartan", "Kristina"; Lindbäck, "George", "M", "Tell").

Auktoritära omdömen

Av det ovan anförda, kan vi konstruera något av en standardmodell för en barnboksrecension i dagspressen: vi ser en kort presentation av författaren, en kritiker som är så gott som osynlig i texten och där huvuddelen består av en sammanfattning av handlingen. Den del av kritiken som är dess främsta kännetecken (värderingen) sker vanligen som avslutning – ibland bara med några kortfattade lovord: "en sympatisk och lättläst berättelse" (Frieberg, "Kapitelbok"); "med förtjusande lantlig charm" (Hallberg); "en toppenbra bok" (Fjellman Jaderup). Det kan också handla om en summerande bedömning: "inte något komplicerat fantasyverk, snarare en hyggligt enkelt berättad saga, utan alltför stort persongalleri eller avancerad struktur" (Tammerman, "Spännande fantasy"); "en alldeles briljant bok, som vi ska vara glada över att få stifta bekantskap med" (Johansson); "en finfin satsning" (Bosseldal).

Även om *Bokhoras* recensioner skiljer sig från gängse dagstidningskritik genom sitt mer personliga och subjektiva tilltal slutar ofta även de recensionerna med ett sådant omdöme. "Att lyckas med det utan att tramsa eller tappa tråden är sjukt imponerande" (Karlsson, "Kraften"), sammanfattas Siri Pettersens *Kraften* (2016), och i sin anmälan av Petra Backströms *M varken mer eller mindre* (2016) avslutar recensenten: "Ett ord som kan sammanfatta hela boken för

mig blir just skicklig. Tre till: så jävla bra! Två till: läs nu!" (Lindbäck, "M"). Att avslutningsvis uppmana till köp är en annan vanlig variant i bloggsammanhang (se t. ex. Karlsson, "Varför", "Världsboksdagen", "Eric") som särskiljer dessa texter från dagskritikens mindre konsumtionsinriktade tilltal. Detta avslutande omdöme är även det ett särdrag hos barnboksrecensionerna som gör att de påminner om *Kritikens ordnings* beskrivning av kritiken i början på 1900-talet. Kritikern vid den tiden fungerade ofta som en grindväktare, kriorättare och domare. Han eller hon (men oftast var det en han) avgjorde med självsäkerhet kvaliteten på det skrivna (Samuelsson 28–30).

I barnbokskritiken i dagspressen får recensenten en liknande auktoritär ställning som följd av att de flesta recensioner är ganska korta, fokuserade på handlingen och erbjuder ett kort omdöme i stil med "en tuff, men också rolig och varm, skildring" (Fjellman Jaderup), "en barnbok värd att läsa" (Nilsson, "Samisk mytologi") eller "[g]od litteratur när den är som godast" (Grönborg, "Excentrisk fantasi"). Inte minst gällande debutanter finns det en ton hos kritikerna som vittnar om en auktoritär roll i relation till den nyblivna författaren, något som i *Kritikens ordning* förvisso också noterades som typiskt för 2006 där "prognosen" för en författare skrivs fram som ett vanligt grepp (Samuelsson 128). I barnbokskritiken ser vi också sådana exempel:

Men *Odjuret vaknar* är trots allt en debut och Ola Lindholms fantasi är stundtals hisnande. Om han lägger lika mycket kraft på att fördjupa sina karaktärer som att slunga ut dem i äventyr kan nästa bok bli ett ordentligt lyft. (Palmaer)

Bloggaren Flora Wiström får följande omdöme efter sin första roman:

Att debutera vid 22 års ålder är imponerande och i mina ögon ganska modigt. Flora Wiström är en populär bloggare som har skrivit i många år, men steget till att ta sig an ett helt romanbygge är stort. Jag tycker hon klarar det bra. [...] Flora Wiström har driv i sitt berättande, fin iakttagelseförmåga och vet hur det är att vara i 20-årsåldern i dag; det är en debut som lovar gott. (Näslund)

Det må vara beröm som Lindholm och Wiström får, men det förmedlas med klappar på huvudet. Samtidigt kan vi också konstatera att bloggkritiken av barn- och ungdomslitteraturen skiljer sig från dagspressen i det här hänseendet. I bloggtexterna visar sig skribenterna gärna imponerade av det skrivna, och ibland rentav med inslag av avundsjuka. "Ingen normal står i regnet och sjunger

ställer sig bland de romaner man önskar sig ha skrivit själv", avslutar *Dagens boks* recensent sin bedömning (Eliasson, "I toppen"), och om Sarah Crossans *Vi är en* (2016) säger sig recensenten ha fått "stanna upp av ren beundran" (Eliasson, "Respektfullt"). Detta visar på tydligt skilda hierarkier mellan kritikern och författaren/det recenserade verket i dagspresskritik respektive bloggkritik.

Estetik, politik och didaktik

Mer utvecklade estetiska och poetologiska reflektioner förekommer relativt sällan i barnbokskritiken (se även Mjør 559, 565). Originalitet, som i *Kritikens ordning* framhålls som ett återkommande centralt värderingskriterium (Samuelsson 138–140), är betydligt mindre närvarande som kvalitetsmarkör, vilket skulle kunna relateras till att barnlitteratur i sig ofta har mindre krav på originalitet (jfr Nodelman 264–265). I stället noterar vi i barnlitteraturkritiken ett *didaktiskt* värderingskriterium: högläsningen är "trivsamt" och "de fina illustrationerna kan vara en utgångspunkt för studier tillsammans med barnet" (Nöjd). Om Petter Lidbecks och Lisen Adbåges *När Johan vaknar en morgon är han stark* (2005) heter det att det faktum att "det sedan säkert går att resonera med barn kring Johans nyvunna egenskapers för- och nackdelar gör ju inte boken sämre" (Tammerman, "Fantasier"). Att texter är lättlästa och berättandet enkelt framhålls gärna, liksom hur väl anpassningen till barnen lyckats, vilket också är typiskt för just barnbokskritiken (se t. ex. Brylla; Tornborg; Engstrand, "Fyndigt språk"; Ahlander). "Boken är fint berättad, tonen är lättsam, enkla meningar, ett vårdat språk", kan det heta (Engstrand, "Om en pojke"). I en sågning av Andy Griffiths och Terry Dentons *Vår jätttestora trädkoja*-böcker tar kritikern fasta på att verken förefaller skrivna enbart för att tjäna pengar och ägnade att "lura köpare som letar efter en bok som inte är för svår för mellanålderns varierande läsförmågor" (Matthis).

Utmärkande för barnlitteraturen i jämförelse med övrig litteratur är de vanligt förekommande illustrationerna, vilka också kommenteras i kritiken men påfallande kortfattat. Vi får veta sådant som att de är "fina", "stämningsskapande", "vackra" – eller rentav "SUPERSNYGGA!" som en *Bokhora*-skribent skriver om en bilderbok (Karlsson, "Världsboksdagen"). Ibland kommenteras huruvida illustrationerna stöder texten eller om de bidrar med eget berättande (se t. ex. Nilsson, "Samisk mytologi"; Hedberg, "Sjölejonets sång", "Avskalad"). Om bilderboken *Sören, Sören, Sören* (2016) av Klara Persson och Karin Cyrén får vi vet att "[b]ilderna är fartfyllda, men det är framför allt den lika busiga som finurliga texten som är

bokens stora behållning" (Fries), och om bilderboken *På natten flyger vi* (2016) av Hannah Arnesen att "[s]pråket, mest okomplikerade påståenden, har reducerats till ett minimum" där "[o]rden fungerar som trampoliner, på vilka Hannah Arnesen studsar iväg och brister ut i färgsprakande illustrationer" (Grönborg, "Nattens drömmar"). Men på det stora hela är barnlitteraturkritiken textcentrerad, även när bilderböcker med minimalt med text och så kallade *silent books* recenserar, en iakttagelse som också stämmer med den Boel Christensen-Scheel gör när hon beskriver en återkommande bedömning av bilderna i barnböcker som "et slags nødvendig vedheng" (2; se också t. ex. Karlsson, "Världsboksdagen"; Frieberg, "Kapitelbok") eller som det Nina Goga talar om som ett slags stumhet hos kritikerna inför att beskriva bilderbäckers estetik på ett mer teoretiskt och artikulerat vis (98).

I *Kritikens ordning* konstaterades att den ideologiska aspekt som utmärkte litteraturkritiken var att genusmedvetenheten var hög hos kritikerna 2006 (Samuelsson 147). Så även i barnlitteraturkritiken: "Nej, denna den trettonde boken om Ronny och Julia håller inte för en närmare granskning av könsrollsmönstret och en stilla undran infinner sig: hur många fler böcker om Ronny och Julia behöver vi egentligen?" frågar sig en recensent (Tammerman, "Fantasier"). Allra bäst tycker kritikerna att författarna lyckas om de förhåller sig normbrytande till kön utan att göra det till en stor sak (se t. ex. Eliasson, "I toppen"; Villani; Nilsson, "Böcker"). Att alltför tydligt betona en problematik som i Alex Ginos *George* (2015) om en transsexuell pojke uppskattas därför inte, men att ämnet ändå är så viktigt menar kritikern "räddar mycket" (Lindbäck, "George").

I *Bokhora*-inläggen påtalas också som positivt när kritikerna inte kan avgöra om huvudpersonerna är pojkar eller flickor i bilderböcker (Karlsson, "Två böcker om syskon", "Musse"). Där finns också återkommande kommentarer om huruvida det omskrivna verket klarar "Warnqvist-testet" eller inte (Karlsson, "Kristina", "Dream", "Varför", "Just nu", "Mamma", "Eric", "Två böcker för småungar", "Två böcker om syskon"). Testet anspelar på det så kallade Bechdel-testet för film och tv-serier och har fått sitt namn efter litteraturvetaren och kritikern Åsa Warnqvists granskning av etnicitet i bilderböcker för Svenska barnboksinstitutets Bokprovning 2014. Hon undersökte där huruvida mörkhyade personer var huvudpersoner eller bifygurer, och om de har en aktiv roll i handlingen eller inte (Svenska barnboksinstitutet 8–9).

Den typen av vidgat identitetspolitiskt och intersektionellt perspektiv som märks i diskussioner i barnlitteraturkritiken om

etnicitet, hbtq och klass skiljer förmodligen inte barnlitteraturen från den övriga kritiken utan är snarast en diskussion som fått en framträdande plats i litteraturkritiken sedan 2006 (se Lukic och Olsson 13).

Slutsatser

Denna artikel har byggt vidare på en tidigare studie av "den kritiska ordningen" i svensk litteraturkritik åren 1906, 1956 och 2006 för att analysera den eventuella egenarten hos barnlitteraturkritiken som recensionsgenre med nedslag 2006 och 2016.

Tidigare historiskt orienterad forskning har visat att barnlitteraturkritiken har vissa särdrag i jämförelse med övrig kritik, till exempel är den mer handlingsinriktad och standardiserad än annan kritik. Det är också mindre vanligt med en mer estetiskt orienterad eller ideologiskt komplext resonerande kritik när barnlitteratur bedöms. I stället har barnlitteraturkritiken sedan länge haft ett påtagligt pedagogiskt och moraliserande anslag. En tendens som i 2000-talets kritik (såväl beträffande barnböcker som annan skönlitteratur) snarare förskjutits mot en ideologiskt normerande genusmedvetenhet (vilket kanske också kan ses som en "moralism").

Vår analys visar också på vad som framstår som förbisedda mönster och nyanser. Forser anklagade 1950- och 1960-talens barnlitteraturkritik för att i första hand bedöma verk utifrån den effekt de haft på kritikern men den tendensen är inte särskilt framträdande i vårt tidningsmaterial från 2006 och 2016, trots ett starkt fokus i övrig kritik på läsarens känslor och subjektiva upplevelse. Här verkar barnlitteraturkritiken i dagspressen i stället utvecklats i en annan riktning. Däremot är bloggkritiken utpräglad personlig och personcentrerad, och tenderar, fast i ny retorisk form, att upprepa de tendenser som Forser konstaterade om kritiken som den såg ut för 50-70 år sedan.

Vi kan alltså konstatera att det verkar finnas väsentliga skillnader mellan recensioner av barnlitteratur i dagspress och i bloggar, vilket blir intressant, inte minst mot bakgrund av hur bloggar inriktade på barnböcker blivit del av det offentliga samtalet om barnlitteraturen på 2000-talet (se Lassén-Seger och Österlund 112-113; Druker 737). Detta är skillnader som emellertid inte var uppenbara för den digitala analysen (se figur 2). Det skulle dock kunna bero på att bloggmaterial utgör en så pass liten del av texterna i urvalet (mindre än 5 procent) och att en större mängd skulle behövas för att skillnaderna skulle ge utslag, alternativt att dessa skillnader, vid en datoriserad läsning och med en större textmängd att ta hänsyn till, inte är så stora som den mänskliga läsaren uppfattar dem vid närläsning av ett

mindre antal recensioner. Sedan 2016 har ytterligare andra digitala forum för social läsning – såsom Goodreads och BookTok – blivit viktiga barnlitteraturkritiska arenor, vilket inte ryms inom denna undersökning men manar till vidare studier.

Framför allt pekar vår undersökning på vikten av att redovisa premisserna för studier av barnlitteraturkritikens egenart. I vårt fall ger en traditionell litteraturvetenskaplig närläsning och en datadrivna textanalys delvis olika resultat. Denna mixade metod menar vi synliggör det faktum som egentligen gäller all forskning, nämligen att vilka frågor vi ställer, vilket urval vi gör och vilka metoder vi använder förstås påverkar de svar vi kan få. Kombinationen av metoder och möjligheten att göra nya läsningar av tidigare utforskat material kan därför både komplettera varandra och kalibrera nya frågeställningar. På så vis pekar vårt arbete mot poängen med att på ett mer systematiskt sätt utforska barnlitteraturkritiken utifrån både dess särart och dess koppling till det bredare kritikfältet.

Biografisk information: Lina Samuelsson är lektor i litteraturvetenskap vid Mälardalens universitet. Hon disputerade 2014 på avhandlingen Kritikens ordning. Svenska bokrecensioner 1906, 1956, 2006 vid Karlstads universitet och ingick 2020–2025 i det av Riksbankens Jubileumsfond finansierade projektet Kritikens nya ordning. Mixade metoder i studiet av svensk litteraturkritik under ett och ett halvt sekel.

Daniel Brodén är docent i filmvetenskap, forskare och koordinator vid Göteborgs forskningsinfrastruktur för digital humaniora (GRIDH) vid Göteborgs universitet. Han har publicerat sig om bland annat mediehistoria och metoder i digital humaniora och forskade 2020–2025 i det av Riksbankens Jubileumsfond finansierade projektet Kritikens nya ordning.

Jonas Ingvarsson (1966–2025) var docent i litteraturvetenskap vid Göteborgs universitet och projektledare för det av Riksbankens Jubileumsfond finansierade projektet Kritikens nya ordning.

Aram Karimi är forskningsingenjör vid Göteborgs forskningsinfrastruktur för digital humaniora (GRIDH) vid Göteborgs universitet och har gjort de datadrivna analyserna.

Noter

1 Kåreland har också fortsatt att utforska barnlitteraturkritiken i *Traditionalist och smakdomare. Eva von Zweigbergks barnbokskritik under 1940-talet* (1997), *Modernismen i barnkammaren. Barnlitteraturens 40-tal* (1999) och *Inga gåbortsföremål. Lekfull litteratur och vidgad kulturdebatt i 1960- och 70-talens Sverige* (2009).

2 Från och med år 2014 finns de flesta svenska dagstidningar digitaliserade hos Kungliga biblioteket. De tidningar som ingår i urvalet 2016 är *Dagens Nyheter*, *Svenska Dagbladet*, *Expressen*, *Aftonbladet*, *Sydsvenska Dagbladet*, *Göteborgs-Posten*, *Borås Tidning*, *Nerikes Allehanda*, *Västerbotten-Kuriren*, *Norrländska Socialdemokraten* och *Upsala Nya Tidning*. I *Kritikens ordning* ingick även *Helsingborgs Dagblad* men eftersom den i stor utsträckning delar bokrecensioner med *Sydsvenska Dagbladet* sedan hösten 2014, ingår enbart den senare.

3 Ur bloggarna ingår hela årets recensioner i *Bernur* och *Bokhora* samt recensionerna från mars och oktober i *Dagens bok*.

4 Med recensioner avses här recenserade verk, vilka ibland kan bedömas tillsammans med andra verk och ibland enskilt. Det är alltså ett något lägre antal recensionsartiklar.

5 Urvalet av dagstidningsrecensioner utgick för 2006 från veckorna 10 och 40 i dagstidningarna som nämns i slutnot 2. Dagstidningsrecensionerna i detta urval består därmed av samma recensioner som ingick i *Kritikens ordning* 2006 och samma tidningars recensioner samma veckor år 2016.

6 Visualiseringen av detta material finns tillgänglig på dh.gu.se/kno. Om metodologiska utgångspunkter för visualiseringen se Samuelsson et al. 333–335; eller Brodén et al., "Visualization" 5–8.

7 Vi använder KB-BERT, en svensk språkmodell, för att generera inbäddningar (vektorrepresentationer) av recensionstexterna. KB-BERT är tränad på omfattande svenska textkorpusar och är väl anpassad för att fånga semantisk likhet i vårt aktuella fall. Varje recension kodas efter språkliga och tematiska egenskaper. BERT-inbäddningar består egentligen av 768 dimensioner, och vi har förenklat modellen genom så kallad "dimensionell reduktion" för att kunna presentera en överskådlig tvådimensionell modell.

8 Placeringen av texterna i figur 1 är skapad med metoden Word2vec vilket innebär att den avgörs av avståndet mellan texternas språkliga likhet precis som i visualiseringen i figur 2 men till skillnad från den tar BERT-analyser också hänsyn till hur orden används i ett sammanhang. Medan metoden Word2vec som används i Brodén et al., "Visualization" och Samuelsson et al. (figur 1) alltid tolkar ett visst ord på samma sätt tittar BERT på hela fraser. För en jämförelse mellan förtjänster och problem med de olika metoderna i analys av bokrecensioner se Brodén et al., "Between the Ardous" 6–9.

Litteratur

Ambjörnsson, Gunila. *Skräpkultur åt barnen*. Aldus/Bonnier, 1968.

Bode, Katherine. *Reading by Numbers. Recalibrating the Literary Field*. Anthem Press, 2014.

Brodén, Daniel, Jonas Ingvarsson, Lina Samuelsson och Victor Wålstrand Skärström. "Visualization as Defamiliarization. Mixed Methods Approaches to Historical Book Reviews". *Journal of Computational Literary Studies*, vol. 3, nr 1, 2024, s. 1–26, doi.org/10.48694/jcls.3926.

Brodén, Daniel, Lina Samuelsson, Niklas Zechner, Jonas Ingvarsson och Aram Karimi. "Between the Ardous and the Automatic. A Comparative Approach to the Challenge of Classifying of Book Reviews in Swedish Newspapers". *CEUR-WS vol 3232. Digital Humanities in the Nordic and Baltic Countries Publications*, vol. 7, nr 3, 2025, s. 1–12, doi.org/10.5617/dhnbpub.12267.

Christensen-Scheel, Boel. "Barnlitteraturkritikkens samtidige estetikk". *Barnelitterært forskningstidsskrift*, vol. 3, nr 1, 2012, s. 1–8, doi.org/10.3402/blft.v3i0.19519.

Druker, Elina. "Kultur och medielandskap i förändring". *Den svenska barn- och ungdomslitteraturens historia. Från tidigt 1900-tal till tidigt 2000-tal*, redigerad av Boel Westin och Åsa Warnqvist, Natur & Kultur, 2024, s. 607–616.

Forser, Thomas. *Kritik av kritiken. 1900-talets svenska litteraturkritik*. Anthropos, 2002.

---. "Litteraturkritik som julklappstips". *Barnbok och barnboksforskning*, redigerad av Lena Fridell, Almqvist & Wicksell, 1972, s. 122–137.

Goga, Nina. "Det sublime og det skjønne som estetisk kvalitet i nyere norsk bildebokkritikk". *Barnelitterært forskningstidsskrift*, vol. 2, nr 1, 2011, s. 88–100, doi.org/10.3402/blft.v2i0.5833.

Guldi, Jo. *The Dangerous Art of Text Mining. A Methodology for Digital History*. Cambridge University Press, 2023.

Hambro, Linda. "Det usynlige barnet – den usynlige boken. Kritiken av barne- og ungdomsbøker – muligheter og utfordringer". *Det glatte lag. Tanker om litteraturkritikk*, H. Aschehoug & Co., 1996, s. 181–200.

Ingvarsson, Jonas, Daniel Brodén, Lina Samuelsson, Victor Wählstrand Skärström och Niklas Zechner. "Between the Interpretative and Algorithmic. A Mixed Methods Approach to the Analysis of Literary Criticism". *Coeur-WS vol 3232. Proceedings of the 6th Digital Humanities in the Nordic and Baltic Countries Conference (DHNB 2022)*, redigerad av Karl Berglund, Matti La Mela och Inge Zwart, 2022, s. 228–234.

Kjersén Edman, Lena. *I ungdomsrevoltens tid. Svensk ungdomsbok och dess mottagande åren kring 1968*. Diss., Umeå universitet, 1990.

Kåreland, Lena. *Gurli Linders barnbokskritik. Med en inledning om den svenska barnbokskritikens framväxt*. Diss., Uppsala universitet. Bonnier, 1977.

---. *Inga gåbortsföremål. Lekfull litteratur och vidgad kulturdebatt i 1960- och 70-talens Sverige*. Makadam, 2009.

---. *Modernismen i barnkammaren. Barnlitteraturens 40-tal*. Rabén & Sjögren, 1999.

---. *Traditionalist och smakdomare. Eva von Zweigbergks barnbokskritik under 1940-talet*. Avdelningen för litteratursociologi, Uppsala universitet, 1997.

Lassén-Seger, Maria. "Barnlitteraturkritik. En fråga om litterär kvalitet?" *Ikaros. Tidskrift om människan och vetenskapen*, nr 1, s. 31–35, 2024.

Lassén-Seger, Maria och Mia Österlund. "Det barnlitterära kretsloppets hållbarhet i Norden. En fruktbar grogrund för litterära priser, barnlitteraturkritik och -forskning". *På tvärs af Norden 3. Social hållbarhet i nordisk børne- og ungdomslitteratur*, redigerad av Mia Österlund et al., Nordisk ministerråd, 2022, s. 108–118.

Lukic, Vladimir och Peter J. Olsson. *Finns det plats för kultur på kultursidan? En tvärsnittsstudie av elva svenska tidningars kulturrapportering*. Svensk Tidskrift, 2020.

Malmsten, Martin, Love Börjeson och Chris Haffenden. "Playing with Words at the National Library of Sweden – Making a Swedish BERT". *arXiv:2007.01658*, 2020, doi.org/10.48550/arXiv.2007.01658.

Mjør, Ingeborg. "Politikk og estetikk i barnelitteraturkritikken. *Pappa er sjørøver* (2011) av Hans Sande og Silje Granhaug". *Norsk litteraturkritikks historie 1870–2010*, redigerad av Sissel Furuseth, Jan Hollhjen Thon och Erik Vassenden, Universitetsforlaget, 2016, s. 559–568.

Murray, Simone. *The Digital Literary Sphere. Reading, Writing, and Selling Books in the Internet Era*. Johns Hopkins University Press, 2018.

Nikolajeva, Maria. *Barnbokens byggklossar*. 3 uppl., Studentlitteratur, 2017.

Nodelman, Perry. *The Hidden Adult. Defining Children's Literature*. Johns Hopkins University Press, 2008.

Rydén, Per. *Domedagar. Svensk litteraturkritik efter 1880*. Press & Litteratur 14, 1987.

Samuelsson, Lina. *Kritikens ordning. Svenska bokrecensioner 1906, 1956, 2006*. Diss., Karlstads universitet. Bild, text & form, 2013.

Samuelsson, Lina, Daniel Brodén, Jonas Ingvarsson och Victor Wåhlstrand. "Kritikens ordning visualiserad. Mixade metoder i studiet av bokrecensioner". *Samlaren. Tidskrift för forskning om svensk och annan nordisk litteratur*, vol. 145, 2024, s. 330–354.

Svenska barnboksinstitutet. *Bokprovning på Svenska barnboksinstitutet. En dokumentation. Årgång 2014. 12 mars–28 maj 2015*, 2015, www.barnboksinstitutet.se/wp-content/uploads/2018/10/Argang_2014.pdf.

Steiner, Ann. "Personal Readings and Public Texts. Book Blogs and Online Writing about Literature". *Culture Unbound. Journal of Current Cultural Research*, vol. 2, 2010, s. 471–494.

Åkerström, Tuva. "Värdet av att värdera barnlitteratur". *Barnlitteraturens värden och värderingar*, redigerad av Sara Kärrholm och Paul Tenngart, Studentlitteratur, 2012, s. 75–82.

Bilaga I

Ahlander, Ingeborg. "Det här är sånt som går hem hos de minsta". *Nerikes Allehanda*, 4.10.2006.

Andrén, Ella. "En sång om längtan till havet". *Dagens bok*, 2.3.2016, dagensbok.com/2016/03/02/vanna-rosenberg-singers-melodi.

---. "Utan mamma i Moskva". *Dagens bok*, 22.3.2016, dagensbok.com/2016/03/22/dasha-tolstikova-mitt-ar-av-langtan.

Aobabia, Anna. "Ungdomsbok". *Sydsvenska Dagbladet*, 7.3.2006.

Bosseldal, Ingrid. "Hallberg förnyar höstboken". *Göteborgs-Posten*, 12.3.2016.

- Broddesson, Olof. "Tunt om ungdomar på glid". *Helsingborgs Dagblad*, 2.10.2006.
- Brodrej, Gunilla. "Orden i orten". *Expressen*, 3.10.2016.
- Brylla, Thomas. "Vardagsnära antihjältar". *Upsala Nya Tidning*, 11.3.2006.
- Collmar, Katze. "Regnbågsskimrande berättelse med grådaskig titel". *Dagens bok*, 27.10.2016, dagensbok.com/2016/10/27/regnbagsskimrande-berattelse-med-gradaskig-titel.
- Ehn, Anna. "Läsning från två håll". *Upsala Nya Tidning*, 11.3.2006.
- Ekenbjörn, Marianne. "Ungt flyktingliv". *Helsingborgs Dagblad*, 2.10.2006.
- . "Ylet från vildmarken". *Helsingborgs Dagblad*, 2.10.2006.
- Ekholm, Steven. "Mörk romantik". *Dagens Nyheter*, 9.3.2016.
- Eliasson, Sofie. "I toppen av den svenska ungdomslitteraturen". *Dagens bok*, 7.10.2016, dagensbok.com/2016/10/07/i-toppen-av-den-svenska-ungdomslitteraturen.
- . "Respektfullt och respektingivande". *Dagens bok*, 30.10.2016, dagensbok.com/2016/10/30/respektfullt-och-respektingivande.
- Engstrand, Staffan, "Fyndigt språk i diger berättelse". *Nerikes Allehanda*, 7.3.2016.
- . "Ivo Pocket lär bli en riktig favorit". *Nerikes Allehanda*, 7.3.2016.
- . "Klurig, rolig och lite svår". *Nerikes Allehanda*, 3.10.2016.
- . "Om en pojke med dyslexi". *Nerikes Allehanda*, 3.10.2016.
- Fjellman Jaderup, Elin. Utan rubrik. *Sydsvenska Dagbladet*, 3.10.2006.
- Friberg, Suzanne. "Kapitelbok". *Sydsvenska Dagbladet*, 7.3.2006.
- . "Marsvinsdrömmar i invandrarförorten". *Sydsvenska Dagbladet*, 3.10.2006.
- Fries, Jonna. "Festligt (s)om bara Sören". *Borås Tidning*, 8.10.2016.
- Grönborg, Peter. "Nattens drömmar uppväger livets grå sidor i ur-stark debut". *Borås Tidning*, 8.10.2016.
- . "Excentrisk fantasi som botar och helar". *Borås Tidning*, 8.10.2016.
- Gäre, Ann. "Böcker för unga". *Sydsvenska Dagbladet*, 3.1.2006.

- Hallberg, Kristin. "Förtjusande lantlig charm". *Svenska Dagbladet*, 6.3.2006.
- Hedberg, Dag. "I rätt sällskap mår också Adrian bra". *Nerikes Allehanda*, 7.3.2016.
- . "Sjölejonets sång handlar om havet". *Nerikes Allehanda*, 7.3.2016.
- . "Med poetisk ton om vänskap". *Nerikes Allehanda*, 3.10.2016.
- . "Avskalad och vacker berättelse". *Nerikes Allehanda*, 3.10.2016.
- Israelson, Per. "Skildringen av städerna fascinerar". *Svenska Dagbladet*, 2.10.2006.
- Johansson, Åsa. "Briljant bok om fantasins kraft". *Svenska Dagbladet*, 2.10.2006.
- Karlsson, Johanna. "'Kartan' – Aaron Becker". *Bokhora*, 22.8.2016.
- . "'Kraften' – Siri Pettersen". *Bokhora*, 3.9.2019.
- . "'Musse' - Eva Lindström". *Bokhora*, 16.6.2016.
- . "'Noel och den magiska önskelistan' – Janina Kastevik". *Bokhora*, 23.5.2016.
- . "'Kristina Murray Brodin och Maja-Stina Andersson – 'Min bästa väns kalas''". *Bokhora*, 2.12.2016.
- . "'Badbomber och simhopp' – Marin Salto". *Bokhora*, 1.4.2016.
- . "'Dream animals' – Emily Winfield Martin". *Bokhora*, 6.1.2016.
- . "'Världsboksdagen: 'Flykten' – Francesca Sanna". *Bokhora*, 23.4.2016.
- . "'Varför gråter pappa?' – Kristina Murray Brodin & Bettina Johansson". *Bokhora*, 16.1.2016.
- . "'Högläsningstips! 'Schh! Vi har en plan' – Chris Haughton". *Bokhora*, 15.4.2016.
- . "'Just nu har vi bara varandra' – Sara Bergmark Elfgren & Maria Fröhlich". *Bokhora*, 25.3.2016.
- . "'Två roliga (mja...) bilderböcker". *Bokhora*, 17.3.2016.
- . "'Mamma Medusa' – Kitty Crowther". *Bokhora*, 3.3.2016.
- . "'Två böcker för småungar". *Bokhora*, 24.2.2016.
- . "'Två böcker om syskon". *Bokhora*, 9.2.2016.
- . "'Eric' – Shaun Tan". *Bokhora*, 18.1.2016.

Kohlström, Björn, "How I Live Now, Meg Rostoff, Random House". *Bernur*, 30.5.2016, howsoftthisprisonis.blogspot.com/2016/05/how-i-live-now-meg-rosoff-random-house.html.

---. "Rim utan reson, Mervyn Peake, översättning Isabella Nilsson och Malte Persson, ellerströms". *Bernur*, 23.12.2006, howsoftthisprisonis.blogspot.com/2016/12/rim-utan-reson-mervyn-peake.html.

Kåreland, Lena. "Relationsdrama i nytt land". *Svenska Dagbladet*, 6.3.2006.

Lindbäck, Johanna. "'George' – Alex Gino". *Bokhora*, 1.8.2016.

---. "'Tell me three things' – Julie Buxbaum". *Bokhora*, 8.5.2016.

---. "'Dangerous lies' – Becca Fitzpatrick". *Bokhora*, 6.3.2016.

---. "'M varken mer eller mindre' – Petra Backström". *Bokhora*, 10.2.2016.

Matthis, Moa. "Brölände gubbflabb". *Dagens Nyheter*, 12.3.2016.

Nilsson, Ingemar. "Samisk mytologi och skapelseberättelse för barn". *Norrländska Socialdemokraten*, 10.3.2016.

Nilsson, Oscar. "Fantasy utan fantasi". *Sydsvenska Dagbladet*, 7.3.2006.

---. "Böcker för unga". *Sydsvenska Dagbladet*, 3.10.2006.

Nylén, Stina. "Här finns den rena känslan av barnens lek". *Göteborgs-Posten*, 7.10.2016.

Näslund, Maria. "Debut som kommer att ge fler fans". *Göteborgs-Posten*, 6.10.2016.

Nöjd, Lena. "Modern räv för de minsta". *Dagens bok*, 30.10.2016, dagensbok.com/2016/10/31/claudia-boldt-listigt.

Olsson, Lotta. "Dansande lätt roman om den första stora förälskelseren". *Dagens Nyheter*, 3.10.2016.

Palmaer, Andreas. "Odjuret vaknar". *Dagens Nyheter*, 9.3.2016.

Palmkvist, Joakim. "Bilderbok". *Sydsvenska Dagbladet*, 7.3.2006.

Sörenson, Margareta. "Bären varandras bördor". *Expressen*, 6.3.2006.

Tammerman, Ann-Mari. "Fantasier levs ut". *Upsala Nya Tidning*, 11.3.2006.

---. "Spännande fantasy". *Upsala Nya Tidning*, 11.3.2006.

- Thorburn, Alice. "Bland åtråvärda egenskaper och bildrik fantasi". *Dagens bok*, 24.3.2016, dagensbok.com/2016/03/24/jag-onskar-jag-hade.
- Toijer-Nilsson, Ying. "Tillbaka till 1700-talet på unik teater". *Svenska Dagbladet*, 6.3.2006.
- . "Olivecronas vrenar är ett lyckokast". *Svenska Dagbladet*, 2.10.2006.
- Tornborg, Emma. "Hemliga ögat tror inte på tomten". *Sydsvenska Dagbladet*, 3.10.2006.
- Wahlström, Eva. "Mårten Melins dikter är gjorda för att läsa tillsammans", *Borås Tidning*, 8.10.2016.
- Villani, Petra. "Böcker för unga". *Sydsvenska Dagbladet*, 2.10.2006.
- Zethraeus, Stina. "Från Aaaj till Öhh!". *Dagens Nyheter*, 2.10.2006.
- Öberg Lindsten, Kajsa. "Vem är skyldig?". *Göteborgs-Posten*, 4.10.2006.